

2. Гнедич П. П. Всемирная история искусств / П.П. Гнедич. – М.: Современник, 1997. – 494 с.
3. Кирцер Ю. М. Рисунок и живопись / Ю.М. Кирцер. – М.: Высшая школа: Академия, 1998. – 271с.

Стасенко Н., старший викладач,
Градизька дитяча мистецька школа
імені Героя України О. І. Білаша
(м. Градизьк)

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ У МИСТЕЦЬКОМУ ЗАКЛАДІ

Вокальне мистецтво є одним із засобів музично-творчого і особистісного розвитку учнів. Формується музично-естетичний смак, розширюється загальний світогляд, поліпшуються розумові здібності (пам'ять, спостережливість, мислення, увага, мовлення), моральні почуття, воля. Сьогодні естрадний спів є популярним та доступним видом вокального мистецтва і посідає особливе місце в сучасній музиці. Не дивлячись на відмінності з класичним вокалом, естрадний спів базується на тих самих фізіологічних принципах роботи голосового апарату та є предметом вокальної педагогіки.

Проблеми вокального виховання дітей були в центрі досліджень В. Багадурова, Є. Малініної А. Менабені, Г. Стулової, Н. Орлової, Ю. Юцевича та ін.

Для виконання музики різних стилів, напрямів, жанрів вокаліст має володіти технікою виконання, яка дозволяє співати легко та природно багато годин у день. Наше тіло – наш інструмент. А отже, на уроках необхідно випрацювати пакет технічних засобів, довести його до автоматизму. Це поетапний процес. Спочатку застосовуються музичні вправи на різні види техніки, дихання, робота над дикцією, слухання записів (вокальних та інструментальних), володіння будь-яким інструментом. Наступний етап – власне вокальне виконання, де вокаліст розуміє виконавські задачі щодо художнього образу, змісту, цілісності музичності матеріалу. Чим більше у виконавця технічних засобів, тим вищий клас виконання.

Навчання співу у мистецькому закладі передбачає наявність навчальної програми, яка часто є авторською і базується на практичному досвіді викладача. Зокрема автор має власну навчальну робочу програму з естрадного співу (елементарний підрівень початкової мистецької освіти). Робоча навчальна програма має мету та завдання, містить зміст, обсяг роботи та результати навчання учнів початкової мистецької освіти елементарного підрівня. Її зміст базується на традиціях і сучасних досягненнях української, західноєвропейської та інших зарубіжних мистецьких шкіл і враховує актуальні потреби особистості у творчому самовираженні, розвитку образного мислення та збагачення емоційно-естетичного досвіду [4].

Важливим етапом навчання співу є початковий етап. Починати займатися потрібно з маленькими дітками, тому що ранній вік є сенситивним періодом для формування музичних здібностей, вони краще засвоюють матеріал, ще не мають комплексів. Саме в ранньому віці

можна поліпшити дикцію дитини та усунути певні мовні недоліки. Навіть заїкання часто лікується співом. Діти, які відвідують музичні заняття, тренують артистичність і виразність. Замість скутості та страху з'являється впевненість у собі. За певний період вона набуває багато вмінь та навичок, вільно відчуває себе на сцені, має свою манеру виконання, стиль.

У ході пояснення матеріалу, формулюванні завдань необхідно використовувати спеціальну, правильну термінологією, зрозумілу для дитини. Звичайно, дитині це все запам'ятати відразу важко, тому до того чи іншого терміну потрібно повертатися неодноразово [2]. Вони краще сприймають інформацію візуально. Можна багато разів говорити, але коли показати, дитині стає набагато зрозумілішим. Кожен учень повинен мати папочку, яка називається «вокальна техніка».

Важливим складником підготовки є вироблення правильної, збалансованої постави незалежно від того, використовуєте ви свій голос для співу, публічних виступів, під час розмови. Збалансована постава є основою для резонансного голосу. Наше тіло складається з трьох частин – голови, тулуба та ніг. Всі вони взаємопов'язані, а отже робота однієї частини тіла впливає на іншу.

Голосовий апарат є невід'ємною частиною нашого організму. До нього входять гортань («голосова скринька») з голосовими складками (життєво-важливими для процесу дихання, ковтання та мовлення), горло, трахея, бронхи, легені, грудна клітина з м'язами, діафрагма. Якщо один із органів або м'язів у нашому тілі працює неправильно, то страждає вся система взаємодії між органами і м'язами. Це впливає на наш голос. Вірна постава – шлях до успіху. Вірне дихання є рушійною силою. Процес співу починається з вдиху [3, с. 6]. Було б добре ознайомити учня з деталями будови нашого вокального органу. Виявляється, що навіть у обдарованих, цілеспрямованих, які мають якусь музичну підготовку дітей немає елементарних уявлень про анатомію, фізіологічні процеси в організмі людини під час дихання, розмови, співу.

Аналіз літератури з обраної теми, власний досвід практичної роботи дозволяють дати поради для викладачів та учнів у класі вокалу:

- тренуйтеся тримати спинку рівно, аби хребет був струнким. Правильне положення голови забезпечує вільний потік повітря через горло і запобігає напруженню шиї;
- тримайте голову вільно, м'язи шиї розслабленими, а підборіддя паралельно до підлоги;
- бережіть голосові складки, не кричіть і не форсуйте звучання. Вільна робота гортані залежить від свободи і позиції язика. Язик налічує вісім окремих м'язів, які контролюють його рухи. Затиснутий корінь язика може підніматися та перекривати потік повітря;
- тримайте язик у розслабленому стані. Жувальні м'язи – найсильніші у нашому організмі. Від їхньої свободи залежить чіткість вимови і рухомість м'якого піднебіння;
- звільняйте жувальні м'язи щелепи. Під час роботи над поставою грудна клітина природньо стає вищою та ширшою. Це має величезне значення для вірної дії діафрагми, що ми називаємо «опорою»;
- рух грудної клітини контролюється міжреберними м'язами. Тренуйте їх для укріплення дихання;

- тренуйте діафрагмальне дихання. Воно найбільш природне та корисне для нашого організму. Діафрагма – тонкий м’язовий лист, що відокремлює грудну клітину від інших органів, розташованих під нею. Її функція – регулювання потоку повітря у нашому тілі;
- не піднімайте плечі під час вдиху. Руки вільно опущені вниз. Вірний вдих важливий, італійські маестро говорили, що мистецтво співу звичайно і є наукою вірного вдиху [3, с. 9];

- стійте впевнено. Тримайте коліна легенько зігнутими і пружними. Ноги – опора нашого тіла. Якщо вони напружені, ми втрачаємо координацію. Занадто вузька відстань між стопами провокує надмірну напругу. А занадто широка – надмірну витрату енергії, яка необхідна для підтримки цієї позиції. Піклуйтеся про своє тіло, адже це і є ваш голос.

Для того, щоб набути вірної співацької постави, опорного дихання, чіткої дикції та вільного голосоведіння, потрібно займатися із викладачем і сумлінно виконувати домашнє завдання; робити аудіо, відео зйомку занять та аналізувати власні помилки; виконувати вправи для врегулювання балансу тіла [1]. Техніка дає можливість добре звучати голосу і витримувати багатогодинні репетиції та сольні концерти. Навчатися співу з розумом, не втомлюючи голос, добиватися виразності в піано, співати те, що найбільше підходить голосу, дбати про те, щоб слово було ясным, а рухи та жести – правильними та витонченими, брати за еталон вокальне мистецтво кращих артистів є запорукою ефективності процесу навчання вокальному мистецтву [3, с. 11].

Робота над розвитком вокальної техніки – це складова частина формування вокальної майстерності. Кожен жест, рух повинні бути продумані і почуті. Вокальне мистецтво – це мистецтво особистості і важливу роль у вокально-виконавській діяльності відіграє особистість виконавця та постать педагога.

Список використаних джерел

1. Антонюк В Г. Постановка голосу: навч. посіб. К.: Укр. ідея, 2000. 68 с.
2. Єгоричова М. Вправи для розвитку вокальної техніки. К.: Музична Україна. 1980. 92 с.
3. Ламперти Ф. Искусство пения: учебное пособие. СПб : 2009, 192 с.
4. Типова освітня програма середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування, клас сольного співу (затверджена наказом Міністерства культури України від 23.07.2019 № 562). / Режим доступу http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245500609&cat_id=245415844